

**UTJECAJ KRIZE UZROKOVANE
PANDEMIJOM VIRUSA SARS-
COV-2 NA RODNU
RAVNOPRAVNOST**

 HEINRICH BÖLL STIFTUNG
SARAJEVO

Pripremu i izdavanje ovog članka finansijski je podržala Fondacija Heinrich Böll. Za stavove i mišljenja iznijete u tekstu odgovorni su sami autori i autorice, a ne Fondacija Heinrich Böll.

Studentski članak
Akademija za rodnu ravnopravnost i EU integraciju

Utjecaj krize uzrokovane pandemijom virusa Sars-Cov-2 na rodnu ravnopravnost

Napisala: Kornelija Nikačević

Iako je Svjetska zdravstvena organizacija (WHO), 5. svibnja/maja konačno proglasila kraj pandemije, te obznanila da se COVID-19 više ne smatra javnozdravstvenom opasnošću, posljedice iste još uvijek uveliko osjetimo. Nesporno je da je kriza uzrokovana virusom Sars-Cov-2, popularno rečeno korona virusom, utjecala na skoro sve aspekte života, te nas dovela u položaje prihvatanja “novog normalnog”, na koje smo se htjeli to ili ne, morali naviknuti. Posljedice pandemije najviše su osjetile zdravstvene službe, koje su bile na prvoj liniji obrane, a zatim ekonomske i privredne strukture država koje su pretrpile ogromne gubitke iskazane kroz materijalna dobra. Zasigurno možemo reći da se promijenila kompletna slika poimanja dotadašnjeg svijeta, a da smo ušli u jedan novi svijet i novi način života.

Nasuprot svemu izgubljenom, ljudski životi su ono jedino što se ne može vratiti. Tako, još uvijek nam se po glavi vrte slike ljudskih žrtava, masovnih ukopa i nepreglednih redova sanduka koji su se poput domina redali jedan pored drugog. Razmišljajući o crnim brojkama koje pokazuju koliko ljudskih života je nestalo, opravdano se zapitati kako je ova kriza utjecala na rodnu ravnopravnost u svim njenim segmentima.

Jasno je da svaka kriza utiče na opću populaciju, ali ipak nema jednake posljedice na cjelokupno stanovništvo promatrano kroz spolnu strukturu i dobnu granicu. Najjednostavnije rečeno, različite su posljedice krize na žensku i mušku populaciju. To često dovodi i do prihvatanja novih rodni uloga, koje do tada nisu bile svojstvene određenom spolu. Kao primjer ovoga obično se uzima učešće žena u ratovima. Gledajući kroz povijest, u ratnim sukobima sudjeluju skoro pa uvijek muškarci, dok su žene zadužene za kućanske poslove i brigu o djeci. Ipak, ako se broj muške populacije zbog ratnih sukoba i stradanja smanji, ulogu ratnice preuzet će žena zbog dužnosti zaštite sebe, svog doma i obitelji. Na ovom primjeru jasno se vidi promjena rodne uloge i uticaj koji određena kriza nosi sa sobom.

Pandemija korona virusa ima složene i višestruke uticaje na rodnu ravnopravnost, često iz temelja mijenjajući tradicionalne rodne uloge. Svi ti uticaji doveli su do određenih kriza, a sumirano se mogu iskazati u sljedećem:

- Nejednakost na tržištu rada

Tijekom pandemijske krize, mnogi ljudi su ostali bez ostala i samim tim bez redovnih mjesečnih primanja. Svjedoci smo enormnog pada ekonomske moći pojedinih država što je uticalo na inflaciju i rast cijena. Stavljajući ovu činjenicu u proporciju spolne strukture zaposlenosti uočavamo da je najveći broj uposlenika/ca iz uslužnog sektora ostao/la bez posla. Radi se o trgovinama, kafićima i restoranima, te sektoru turističkih djelatnosti. U tim djelatnostima veći broj uposlenika/ca čine žene. Dakle, povećala se nezaposlenost žena, a to posljedično dovodi i do smanjene mogućnosti napredovanja na poslu za mnoge žene.

- Ravnoteža između posla i obitelji usljed rada od kuće

Pandemija korona virusa otvorila je nove načine rada, što je u neku ruku doprinijelo značajnom razvoju fleksibilnosti rada u odnosu na određena radna mjesta. Jedan od takvih načina jeste i rad od kuće, koji je do tada bio zastupljen u vrlo maloj mjeri i rezerviran samo za specijalizirana zanimanja. Utjecajem pandemije, mnoge firme prešle su na online rad od kuće, koji se u početku pokazao kao prednost. Međutim, vremenom su se pokazale i njegove loše strane. Jedna od tih loših strana jeste i nepostojanje imperativnog radnog vremena, jer se smatralo da ljudi koji rade od kuće trebaju biti dostupni u svako doba za poduzimanje određenih radnih zadataka. Ovakav način rada postao je izazov za održavanje ravnoteže između posla i obitelji, što je dovelo do pritiska i terete na sve članove obitelji.

- Zdravstvena skrb

Prva linija obrane od virusne infekcije bile su sve zdravstvene ustanove, koje pružaju pomoć pacijentima ili ih zbrinjavaju. Činjenica je da su žene većinskim dijelom uposlenice u zdravstvenim institucijama na svim pozicijama, ali i da su obično one te koje pružaju zdravstvenu njegu unutar obitelji. Ta uloga, s jedne strane, doprinijela je većoj izloženosti žena eventualnoj zarazi, dok je s druge strane stvorila ogroman pritisak na kompletan zdravstveni sektor i manjak uposlenih/ca. Osim toga, usljed pandemije mnoge zdravstvene usluge svedene su na minimum i hitne situacije. To je dovelo do nemogućnosti pristupa redovitim zdravstvenim uslugama što se zasigurno negativno odrazilo na oba spola.

- Povećana stopa nasilja u obitelji

Nasilje u obitelji značajno je poraslo tijekom vremena trajanja pandemije, a najviše tijekom potpunog lock down-a. Crne brojke pokazuju da je zabilježen značajan porast činjenja ovog krivičnog djela, a opravdano se strahuje da su te brojke mnogo veće, ali da žene zbog straha i bojazni za vlastitu sigurnost ova nedjela nisu ni prijavljivale. Kao glavni uzročnici povećanja stope nasilja u obitelji smatraju se stres, izolacija i ekonomska nesigurnost. Budući da su žene najvećim dijelom žrtve nasilja u obitelji, pandemija je značajno utjecala direktno na njih, gdje je dodatno otežala njihovu sposobnost napuštanja nasilnih odnosa i traženje pomoći.

Važno je napomenuti da utjecaji krize uzrokovane pandemijom korona virusa na rodnu ravnopravnost ovise o mnogim faktorima koji su uzrokovani socijalnim, ekonomskim i kulturološkim razlikama. Shodno tome, sve države i vladajuće politike trebale bi pažljivo razmotriti sve ove aspekte kako bi razvile programe koji će podržati rodnu ravnopravnost tijekom svih vremena, a posebno tijekom kriznih razdoblja.

HELINSKI
PARLAMENT
GRADANA
BANJALUKA